

hávdádusa

BIRRA

HÁVDESAJIT | HÁVDÁDEAPMI | HÁVDÁDANSEREMONIJAT
HÁVDÁDANLÁGAT | HÁVDÁDANDIVAT

Hávdádusa birra

Ruota girku bargoaddiorganisašuvdna

REDAKŠUVDNAJOAVKU Eva Grönvall, Sofia Skog, Eva Åbrandt Johansson

HÁBMEN Andréas Lindström (september)

PRENTEN Ljungbergs, 2020

GOALMMÁT ALMMUHEAPMI

hávdádusa

BIRRA

HÁVDESAJIT | HÁVDÁDEAPMI | HÁVDÁDANSEREMONIJAT
HÁVDÁDANLÁGAT | HÁVDÁDANDIVAT

SISDOALLU

- 3** Ovdasánit
- 4** Láhkačállosat ja hávdádandoaimmaid ovddasvástádus
- 5** Buohkat fertejit hávdáduvvot
- 6** Hávdádandivat
- 7** Dát gullá hávdádandivadii
- 8** Dát ii gula hávdádandivadii
- 9** Válggat ja sávaldagat hávdádeami oktavuodas
Ákkat čállit sávaldagaid
Gisttu ja urna válljen
- 11** Hávdádanseremoniija
Hávdádanipmilbálvalus olbmuide geat gullet Ruođa girkui
Hávdádanipmilbálvalus olbmuide geat eai gula Ruođa girkui
Hávdádanipmilbálvalus eará oskkuid searvegottiide
Borgálaš hávdádeapmi
- 14** Hávddebáikkít
Erenoamáš hávddebáikkít
Hávddebáiki eará báikkis
Hávddi riekteoamásteaddji
Hávddebáikkiid šlájat
Hávddiid fuolaheapmi

Miiddus **Sutnje guhte fuolaha mu hávdádusa - Mu sávaldagat**
gasku Deavdde, luvve ja seaste!

- 18** Kremeren
- 19** Hávdái bidjan
Gunaid háddjen eatnamii dahje čáziide
- 21** Hávdádusdoaimma bearráigeahččan
Leanastivra
Hávdádanáittardeaddji
- 23** Oapmahaččaid dárkkistanlistu
- 25** A-Ö Sátnečilgehusat ja siiddočujuheamit

Ovdasánit

Dát čálus lea buohkaid v́aras geain leat gažaldagat das movt hávdádusat doibmet Ruotas. Čállošis čilgejuvvo mat hávdádandoaimmat leat ja mii hávdádandivadii gullá. Dávjá ihtit jearaldagat hávdádusa birra dalle go oami olmmoš lea jápmán. Jearaldagat máhttet lea dakkárat das mas oapmahaččat ieža máhttet dahkat, maid servodat goasttida ja mas árbeoapmi galgá máksit. Lea buorre ohcat v́astádusaid dáidda jearaldagaide ovdagihtii ja čilget- áhpun oapmahaččaide- man láhkái jurddaša iežas hávdádeami birra.

Servodat lea bidjan ovddasv́astádusa jápmán olbmuid kremerema ja hávdádeami Ruota girku searvegottiide ja pastorguovlluide ja Stockholmma ja Tranása gielddaide. Girku ovddasv́astádus hávdádemiid oktavuodas álgá juo nuo 1000 jagi áigi. Almmolaš hávdádanbáikkít lea dávjjimusat girku eatnamiin. Searvegottit galget jođihit hávdádandoaimmaid oskoneutrala vuogi mielde ja láchkačállošiid mielde ja gudnejahttimiin váldit vuhtii eará oskkuid ja eallingovahallamiid. Mánngakultuvrralaš ruota servodat govahallu eambo ja eambo hávdádanbáikkiin. Dán čállošis mii earuhit girku bargogohččuma hávdádanlága jelgii oamasteaddjin ja dat doaimmat mat gullet oskuservodahkii Ruota girku doaimmaid sin miellahtuid v́aras.

Čálloša disposišuvdna čuovvu dan ortnega man oapmahaččat dávjá v́ásihit gažaldagain main ferte mearridit jápmima oktavuodas. Min doavva lea ahte čálus álo lea olahannuttus, lasáhussan searvegotti iežas webbsiiduide, dalle go olmmoš ohcá áššálaš dieđuid hávdádusa birra.

Stockholmmas čakčamánuš 2016

Ruota girku bargoaddiorganisašuvdna

Eva Grönwall

Sofia Skog

Eva Åbrandt Johansson

Láhkačállosat ja ovddasvástádus hávdádusdoaimmain

Ruota muddejuvvo hávdádusdoaimma lágas, hávdáduslágas (1990:114), ja njuolggadusas, hávdádannjuolggadusas (1990:1147). Hávdáduslágas čilgejuvvo hávdádusdoaimma leat visot dat bijut mat njuolga gullet almmolaš hávdádanbáikkiid hálddašeamái¹.

Láhkačállošis geavahit dušše doabaga hávdádanbáikkít. Dán čállošis geavahuvvojit sánit hávdádanbáiki ja girkoenan synonyma vuogi mielde. Girkolaš oamasteaddjit hávdádeapmái

Ruotas lea hávdádandoaimmaid ovddasvástádus searvegottiin/ pastoratain Ruota girkus² ja Stockholmma ja Tranåsa gielddain. Dat geas lea ovddasvástádus hávdádusdoaimmain gohčoduvvo oamasteaddjin. Oamasteaddji ovddasvástádus lea hávdádusdoaimmat vissis geográfalaš guovllus mii gohčoduvvo hálldahusguovlun. Gielddas máhttet gávdnot mánga oamasteaddji ja ovttá oamasteaddji hálldahusguovlu máhttá leat mánga gielddas. Lea álbmotregisttar mii mearrida makkár oamasteaddjái gullá.

Hávdádusdoaimma oamasteaddji galgá ordnet ja háhkat doarvái ollu hávdesajiid. Oamasteaddji galgá maiddáid ordnet sierra hávdesajiid daidda geat eai gula ovttage risttalaš searvegoddái. Hávdádusdoaimmii gullá maiddáid váldit vuostá, vurdema ja čájeheami váras, rumašbázahusaid, fuolahit kremerema ja hávdádeami ja háhkat báikki mas eai leat oskkolaš symbolat hávdádeami seremoniijas. Viidásit das gullá doallat bargoveaga, huksehusaid, mašiinnaid ja buot eará mii lea dárbbášlaš doaimmii ja ráhkadit, hoitát ja dikšut hávdádanbáikki almmolaš osiid. Hávdádandoaimmii ii gula sierranas hávdesajiid main lea hávderiekteoamasteaddji. Muhto dasa gullá muhton vákšundoaimma dáidda hávdebáikkiide.

¹ Láhkačállošis geavahit dušše doabaga hávdádanbáikkít. Dán čállošis geavahuvvojit sánit hávdádanbáiki ja girkoenan synonyma vuogi mielde.

² Girkolaš oamasteaddjit hávdádeapmái

Buohkat fertejit hávdáduvvot

Jápmán olbmo hávdádeapmi lea sihke servvolaš ja priváhta ášši. Buohkat fertejit hávdáduvvot ja hávdáduvvoimma oamasteaddjis lea geatnegasvuohta ordnet hávdebáikki buot álbmotregisterii čálihuvvon olbmuide oamasteaddji hálddahušguovllus.

Oamasteaddji galgá maiddá ordnet hávdesaji dakkárii mii lea jápmán dalle go riegiidii ovdal guokteloginuppi vahku áhpeheamis jus nisson lea čálihuvvon oamasteaddji hálddahušguovllus.

Almmolaš hávdebáikkis galgá hávdesadji várrejuvvot sutnje guhte dalle go jámii leai álbmotčálihuvvon báikkis dan searvegottis dahje gielddas.

2 KAP. 3 § VUOSTTAŠ OASSI VUOSTTAŠ CEALKÁ HÁVDÁDANLÁGAS

Seammá doallá deaivása jus lea jápmán go riegiidii ovdal guokteloginuppi vahkus áhpeheami áiggis, jus nisson dan bivdá ja jus doaktára duođaštus addo oamasteaddjái.

Dasa guhte jámidettiin lea álbmotčálihuvvon dušše gielddas dahje bajilčállosa vuollái “dovdameahtun ruoktobáiki” leat sierra njuolggadusat.

Lea dehálaš ahte jámeha bázahusat kremerejuvvojit dahje hávdáduvvojit nu fargga go vejolaš. Guhkimus lohpiduvvon áigi jápmima ja kremerema dahje hávdádusa gaskkas lea okta mánnu. Jus dasa leat sierra ákkat máhtá Vearroeiseváldi mieđihit guhkit áiggi kremeremii dahje hávdádeapmái.

Leat oapmahaččat, dahje eará olmmoš, guhte pláne ja ordne hávdádusa. Jus oapmahaš guhte fuolaha hávdádusa ii gávdno de lea gieldda geatnegasvuohta dan dahkat. Beroškeahtá das gii ordne hávdádusa galget dan jápmán olbmo sávaldagat krememis ja hávdáibidjamis jus vejolaš váldojuvvot vuhtii.

Jus árbeoamis eai leat ekonomalaš návccat de dahkko hávdáduvvo gieldda ruhtajuolludeami vehkiin. Juolludeami sturrodat rievdá guđege riikka osiin. Gieldda sosialakontor dan báikkis gos jápmán olmmoš mañemusat leai čálihuvvon máhtá diedihit mii lea gustovaš dan gielddas.

Hávdádandivat

Buot Ruotas álbmotčálihuuvon olbmot geat mákset gieldda sisabođuvearu mákset hávdádandivada. Jagi 2017 rájis lea dát seammálágán miehtá riikka, earret Stockholmma ja Tranása gielddaid. Hávdádandivat galgá gokčat daid lága mielde eanemus dárbbaslaš goluid jápmán olbmo hávdádeami oktavuodas.

Hávdádandivat lea vearroduhttin ja dat buktá mielddis dan namuhuvvot vearroháhp-iris. Divat rehkenastu vearrogeatnegas gielddalaš sisboadus. Divada sturrodát oidno jahkásaš vearrodiédiheamis.

Stockholmmas ja Tranásas lea gieldda dievasčoahkkin mii juohke bušeahtajagi ovddas mearridit man stuoris hávdádandivat gieldda orrut galget máksit dáin gielddain. Eará guovlluin riikkas lea stáhtalaš eiseváldi, Kammarkollegia mii, maŋŋá girkolaš oamásteddjiid evttohusa, mearrida obbalaš hávdádandivada. Divat lea seammá stuoris buohkaide beroškeahhtá lea go miellahttu Ruota girkus.

Hávdádusdivat galgá máksojuvvot oamáseddjiide Ruota girkus dahje, jus son guhte divada galgá máksit lea čálihuuvon gielddas mii lea hávdádanoamásteaddji, dan gielddas.

9 KAP. 2 § HÁVDÁDUSLÁGA VUOSTTAŠ OASSI

Dát gullá hávdádandivadii

Buot álbmotregistarii čálihuovvon Ruotas lea riekti daidda bálvalusaide mat čužžot hávdáduslágas. Lea maiddái vejolaš oažžut dáid nuvtá eará oamásteaddjis, jus hávdádus dahkko eará hálddašanguovllus go dat gos jápmán olmmoš leai čálihuovvon. Geahča oasi *Hávdebáiki eará guovllus*.

Son guhte jámidettiin leai čálihuovo oamásteaddji hálddašanguvlui galgá oamásteaddji almma mávssu haga árbeoami váras máksit

– Hávdebáikki dahje sullasaš almmolaš hávdesajis 25 jahkái,

– Hávdái bidjama oktan hávddi roggama, deavdima ja ordnet gárvvves rabas hávddi,

– fievrridemiid dan rájis go oamásteaddj lea váldán badjelas rupmaša ovddasvástádusa dassái go hávdádus lea čađahuovvon, earret fievrridemiid olggobealde oamásteaddji Hálddašanguovllu, jus fievrrideapmi ii leat dahkkon šiehtádusa mielde mas daddjo galgá ordnejuvvot sierra hávdebáiki,

– kremeren

– báikkálaš vurken ja rupmaša čájeheami, ja

– báikkálaš hávdádansermoniija oskkolaš dovdomearkkadi haga.

9 KAP. 6 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Earret dáid ruhtte hávdádandivat buot bijuid mat njuolgá gullet almmolaš hávdádanbáikkiid hálddašepmái, ovdamearkka dihte dasa gullelaš hálddašepmi, hávdandanbáikkiid almmolaš báikkiid dikšun, ja kultuvrralaččat árvvolaš hávddiid fuolaheapmi. Maiddái hávdádanáittadeddjiid. Doaimmat ruhttejuvvojit hávdádandivada bokte, geahča oasi *Vákšun*.

Dát gullá ii gula i hávdádandivadii

Earret daid bálvulusaid mat goasttiduvvojit hávdádandivdiin bohtet dábálaččat moanat golut maid oapmahaččat ieža hálddašit. Dát golut eai *ruhttejuvvo* hávdádandivadis ja goluid sturrodat rievdá áššiid mielde. Dan maid árbeoapmi ja oami olbmot oažžut máksit leat:

- gistu ja govččas
- gistui biddjon fievrriideami ruovttus/ buohcceviesus oamásteaddjis čujuhuvvon báikái rupmaša vurken ja čájeheami
- annonseren
- gisttu herven
- hávdádanseremoniija oktan hávdádeaddji Jápmán olbmossat guhte lea gullan Ruota girkui leat riekti hávdádusipmilbálvalussii árbeoami máksima haga
- muitobodda
- urna
- hávdegeađggi dahje eará fásta hávdemearkka rahkadeapmi, ceggen ja fuolaheapmi
- hávddi hoaidán, geahča oasi *Hávdedikšu*.

Válggat ja sávaldagat hávdádeami oktavuodas

Dalle go soamis jápmá lea dehálaš ahte oapmaháččat ja earát geat ordnejit hávdádusa nu guhkás go vejolaččat guorrasit dan jápmán olbmo sávaldagaid kremeremis ja hávdebijdama birra. Dat máhttá leat makkár lágán hávdi galgá válljejuvvot ja gos hávdi galgá leat.

Dalle go olmmoš lea jápmán galget su sávaldagat kremeremis dahje hávdádeamis, nu guhkás go vejolaš, váldojuvvot vuhtii sus guhte lea oapmahažžan dahje lagaš olmmožin ordne hávdádusa.

5 KAP. 1 § HÁVDÁDUSLÁHKKA

ÁKKAT ČÁLLIT SU SÁVALDAGAI

Eai gávdno gáibásdusat, eai hávdádanlágas eaige eará lágas, ahte galgá čállit sávaldagaid su hávdádusa ektui, muhto dan dahkamii gávdnojit buorit ákkat.

Máhttá friddja hábmen sávaldagaid dahje geavahit gihpu *Mu sávaldagatt*³. Lea dehálaš oami olbmuide oazžut diehtit jápmán olbmo sávaldagaid su hávdádusa hárrái. Čálus sávaldagain máhttá vurkejuvvot ovdamearkka dihte advokahta čállingottis, baŋkoloađas dahje ruovttus.

Čállošis máhttá sisdoallut čuovvovaš bijuid ja sávaldagaid iežas Hávdádussii:

- báiki ja girkoenan
- kremeren dahje gistui hávdádeapmi
- hávdebáikki hápmi, ovdamearkka dihte muitobottu, gutnahávdelunda, gutnahávdebáiki, gárvves Bearáshávdí. Gistuhávdebáiki dahje urnahávdebáiki, geahča oasi *Hávdebáikiipat*
- hádjjet gunaid eatnamii dahje čáziide
- gistu ja urna válljen
- gokčasa/ govččasbiktasiid válljen
- hávdadanseremoniija/ earredearvuodát
- muitobodda.

³ Mu sávaldagat máhttá viežžat www.svenskakyrkan.se/begravning.

Dáhpáhuvva ahte oapmahaččat eai sobat das gos ja movt jámet galgá hávdáduvvot. galgá leat gistu dahje kremeren? Galgá go hávdáduvvot bearašhávdaí mii juo gávno, vaikko eará báikái dahje ođđa hávdái ruovttobáikkis? Dan áiggis go soabatmeahttuvuohta bistá oapmahaččaid gaskkas de jámet ii oačču hávdáduvvot. Dalle rumaš vurkejuvvo galbmidan- dahje jieknadanlanjas.

Jus lea diggi galgá go hávdáduvvot gisttus dahje kremerejuvvot dahje hávdái báikki birra máhttet bealit bivdit veahki seanadit. Lea oamásteaddji dan báikkis gos jámet mañemusat leai čálihuvvon guhte lea seanadeaddji. Jus bealit eai sobat seanadeamis váldá leanastivra ášši badjelasas ja mearrida gii/guhtemusat ožžot mearridit diggeáššis. Leanastivrra mearrádus máhttá váidaluvvot duopmostullui. Buorre vuohki garvit dikki lea čállit sávaldagaid ja dahkat daid dovddusin oami olbmuide.

GISTU JA URNA VÁLLJEN

Hávdádušlága jelgii ii darbbaš bidjat rupmaša gistui, muhto bargobiras sivaiddihte oamásteaddji bargoveagas geavahuvvo dábalaččat gistu gistuhávdádeamiin. Kremeremis galgá álo gistu geavahuvvot. Jus gunat galget háddjeuvvot muitolunddas ii leat dárbu urnái, hávdáduvvot njuolga hávdái kremerema mañjá dahje hávdejuvvot eatnamii dahje čáhcái. Dalle gunat fievrriduvvojit kremerenbáikkis sierra busses dahje loadážis

Lea lohpi ieš ráhkadit sihke gistu ja urna. Lea maiddá lobálaš ieš málet ja hervet gistu ja urna. Krematoriija dahje hávdeeatnama hálddahus máhttet dieđihit ávdnasiid ja mihtuid birra ja makkár njuolggadusat leat gustovaččat.

Gávnojit sierra urnat mánáid gunaide ja urnat main lea sadji guovtti bijuidiidda Dakkáriid máhttá maiddá ieš ráhkadit.

Hávdádanseremoniija

Hávdádusláhka stivre hávdádeami ja kremerema. Lágas eai gávdno njuolggadusat hávdádusa eará osiin. Man láhkái oapmahaččat dahket earredearvuodaid lea priváhta ášši.

Oapmahaččain lea stuorra friddjavuohta nu persuvdnalažžan go sii dáhttot.

Earredearvuodát máhttá dahkkot girkus, kapeallas, searvegotti lanjas, ruovttus, gárdámis, jávregáttis, hávdebáikki hávddi guoras dahje eará dohkálaš báikkis. Gisttu fievrrideapmi hávdádanseremoniija váras ruovttus, priváhta gárdámis, jávregáttis dahje daid sullásaš dábálaččat eai goasttiduvvo hávdádandivadis.

Hávdádanseremoniija lea eaktodáhtolaš ášši. Ii daddjo gosge ahte seremoniija ferte dahkkot gistu guoras. Earredearvuodát máhttet dahkkot ovdal gistui bidjama buohccieviesus dahje urna kremerema maŋŋá.

Máhtta maiddá i šaddat nu ahte earredearvuodát eai dahkko. Dalle rumáš gistu siste dolvojuvvo njuolga hávdádanbáikái hávdáibidjami dahje kremerenbáikái kremerejuvvot ja dasti hávdádanbáikái gos gunat hávdáduvvojit.

HÁVDÁDANIPMILBÁLVALUS RUOŦA GIRKU MIELLAHTUID VÁRAS

Son guhte gullá Ruoŧa girkui máksá girkodivada. Divada sturrodat oidno jahkásaš loahpalaš vearrodieđáhusas. Girkodivdussii gulle hávdádanipmilbálvalus girkus mas lea báhppa, girkomusihkkár, guoddinbálvalus ja girku dállodivššár. Dát lea gustovaš maiddá jus hávdádanipmilbálvalus dollojuvvo eará searvegottis go ruovttusearvegottis.

Lea bargi báhppa guhte ovttas oamiolbmuid, girkomusihkáriin ja eará oasseváldiin hábme hávdádanipmilbálvalusa. Ollu searvegottiin lea hávdáduspastorála, polisi hávdádanipmilbálvalussii, mas čilgejuvvo searvegotti ovdasvástadusa hávdádeami oktavuodas. Searvegottiid gaskkas lea earru makkár hápmi hávdáduspastorálas lea.

Dábálaččat dollojuvvo hávdádusipmilbálvalus girkus dahje hávdáduskapeallas. Searvegoddi ja doaibmi báhppa mearridit jus bálvalus máhttá čadahuvvot o m. d. ruovttus dahje gárdámis.

Ruota girku ipmilbálvalusat lea rabas buohkaide ja oktage guossi ii oačču hilgojuvvot oasálastimis. Dát doallá maiddá deaivasa hávdádusipmilbálvalusas. Okta vuohki rádjjet oasseváldiid meari lea annonseret maŋŋá go hávdádusipmilbálvalus lea dollojuvvon

Ipmilbálvalus máhttá loahpahuvvot guovtti láhkái:

- Jus ipmilbálvalus loahpahuvvo **hávdádanbáikkis** de dat dahkko dalle go Gistu luitojuvvo hávdái. Dalle dahket morašteaddjit earredearvuodaid ja báhppa lohka loahpparohkosa. Gistu guddojuvvo hávdái guoddingoavkkus mii guoddá gistu prosešuvnnas. Lea searvegoddi guhte mearrida makkár standard guoddimis galgá leat. Dat máhttá ovdamearkka dihte lea katafalkvávnas ja olbmoit geat luitet gistu hávdái, dáid goastida searvegoddi. Sogalaččat ja ustibat ožžot, jus nu dáhtut, ieža guoddit gistu hávdái, jámeha loahpalaš gudnejahttimiin.
- Jus ipmilbálvalus loahpahuvvo **girkus/ kapeallas** de dahket morašteaddjit earredearvuodaid gistu guoras dahje urna guoras. Maŋŋá go oapmahaččat leat guođđán báikki fievrriiduvvo gistu krematorijai dahje hávdái. Urna dolvojuvvo hávdái dahje vuorkái hávdádeami vuorddidettiin.

HÁVDÁDUSIPMILBÁLVALUS OLBMUI GUHTE LI GULA RUOŦA GIRKUI

Hávdádusipmilbálvalus máhttá dollojuvvot olbmui guhte ii gullan Ruoŧa girkui, jus dasa leat sierra ákkat ja heive jápmán olbmo sávaldagaide. Mearrádus das jus hávdádusipmilbálvalus galgá dollojuvvot mearrida guoskivaš searvegotti girkohearrá. Hávdádusipmilbálvalussi váldojuvvo dalle divat. Haddi rievdá searvegottiid gaskkas.

Lea dehálaš buori áiggis hupmat searvegottiin das movt doallat hávdádusipmilbálvalusa Ruoŧa girku ortnega mielde ja makkár ekonamalaš eavttut dasa leat.

HÁVDÁDUSIPMILBÁLVALUS EARÁ OSKKOLAŠ SEARVEGOTTIIN

Earret Ruota girku gávnojit Ruotas moanat eará oskkolaš searvegottit. Ollusat sis ordnejit hávdádusseremoniijaid sin miellahtuid váras. Dalle go jápmán olmmoš leamaš miellahtu soames eará oskkolaš searvegottis galgá son guhte ordne hávdádeami váldir oktavuoda dan searvegotti ovtaseddjiin earredearvuoda seremoniija planerema váldit.

BORGALAŠ HÁVDÁDUS

Hávdádusseremoniija mii ii guorras Ruota girku ortnega hávdádusipmilbálvalussii dahje ortnet eará oskkolaš searvegotti ortnega mielde gohčoduvvo borgalaš hávdádus. Visot hávdádusa oamásteaddjit galget ordnet lanja mas eai leat oskkolaš dovdomearkkat earredearvuoda seremoniijaide. Báikki golut gullet hávdádandivadii. Oapmahaččat ožžot ieža ordnet ja doallat fuola borgalaš hávdádanseremoniijas, mearridit movt dan hábmet ja geat ožžot oasálastit.

Borgalaš hávdádanvirgeolbmot gávnojit ollu gielddain, muhto ii buohkain. Ii gávno oktage njuoggadus dahje lohpi addit go galgá jođihit borgalaš hávdádanseremoniija ja eai gávno eastagat oapmahaččaide ja ustibiidda ieža čadahit borgalaš seremoniija. Hávdádeami jođiheaddji goluid eai leat oassi hávdádandivadis, lea árbeoapmi guhte máksá dan.

Hávdebáikkit

Hávdádandivadii gullá hávdesadji dahje dan sullásaš almmolaš hávdeatnamis 25 jagi áiggi. Gávdnovit mángga lágán hávdetyhpat, nugo gistuhávdebáiki, urnahávdebáiki, gutnahávdebáiki, sadji muitolunddas, gistumuitolunddas ja gutnahávdelunda ja sadji kolumbarias (dálu siste) dahje urnamuvra (olgun). Ii gávdnó mánggelágan riekti oážžut hávdesaji várrejuvvot ovdagihtii.

SIERRA HÁVDESADJI

Riekti hávdádeapmái almmolaš hávdeeatnamis ii galgga leat gitta das ahte jámet gulai sierra oskkalaš servodahkii. Dat ii leat gustovaš riektái hávdáduvvot sierra hávdeeatnamii olbmuide geat eai gula risttalaš oskkolaš servodahkii. Buot oamásteddjiin lea geatnašvuhta, árbeoami máksima haga, iežaset hálddahušguovllus, dahje dakkár mii lea lahkosis, fallat sierra hávdesajiid olbmuide geat eai gula ovttage risttalaš oskkolaš servodahkii. Dáidda hávdebáikkiide máhttet gávdnot sávaldagat erenoamáš hápmái dahje sadjái. Oamásteaddji galgá maiddái fuolahit fievrredeami sierra hávdebáikkiide, árbeoami golluma haga.

HÁVDESADJI EARÁ BÁIKKIS

Hávdádusdoaimmaid oamásteaddjis lea geatnegasvuhta ordnet hávdesaji buot guovllu álbmotlistui čálihuovon olbmuide. Hávdádusláhka addá rievtti, máksima haga, hávdáduvvot eará báikkis go doppe gos jápmán olmmoš lea álbmotlistui čálihuovon, eaktun lea ahte girkoeatnamis gávdnó hávdesadji. Jus dárbbáša dieđuid gávdnóš go hávdesadji galgá váldit oktavuoda goskivaš oamáseddjiin.

Jus gávdnó sadji dasa de ožžot maiddái earát ráhkadit hávdde dasa.

2 KAP. 3 § GOALMMÁT OASSI HÁVDÁDUSLÁGAS

HÁVDERIEVTTI OAMÁSTEADDJI

Buot mearriduovvon hávdesajiide gávdnovit hávderievttit, dát ii leat seammá go oktasaš hávdebáikkit main eai lei hávderievttit, geahča oasi *Hávdebáikkiid tyhpat*. Hávderiekti ii šatta automáhtalaččat hávdádeami oktavuodas, muhto dat šaddá dalle go searvegoddi/ pastoráhta mieđiha hávderievtti soapmásii, dábálaččat oami olbmui dahje dan jápmán olbmo lagaš olbmui. Son dahje sii geat ožžot hávderievtti gohčoduovvojit hávderievtti oamásteaddjin. Hávderievtti oamásteaddji lea čálihuovon hávdegirjái dahje oamásteaddji hávderešgistarii. Lea dušše hávderievtti oamásteaddji guhte máhttá niktet hávderievtti. Hávderievtti olis leat sihke rievtti ja geatnasvuodát.

Deavdde, gease
luovus ja seaste!

SUTNJE GUHTE FUOLAHA
MU HÁVDÁDUSA

Mu sávaldagat

Sutnje guhte mu hávdádusa fuolaha - Mu savaldagat

Namma.....

Personnummar.....

Báiki ja beaivi.....

Vuolláičálus.....

Lean čilgen mu sávaldagaid.....

Háliidan čuovvuvaš olbmuid fuolahit mu hávdádusa, nugo váldit oktavuoda hávdádusbyráain, hávdádusoamásteddjiin (searvegottiin/ pastoráhtain/ gieladdian ja hávdádusa jođiheddjiin.

.....

Čujuhus.....

Eará oktavuodadieđut.....

Háliidan hávdáduvvot gistui

- ođđa hávdái /hávdádanbáikigirkoeatnamis

.....
báikkis .....

- Mon háliidan hávdáduvvot gárvves hávdesajis mas lea nummar .....

Ja mii gávdno girkogárddis/ hávdádusbáikkis .....

báikkis .....

- Mon oamástan hávderievtti hávdái.

- Hávderiekti hávdesadjái gullá eará olbmui/ olbmuide, ja buohkat sis fertejit addit miehtama.

Hávderievtti oamásteaddji namma/ namat, čujuhus ja eará oktavuodadieđut:

.....
.....
.....
.....
.....

- Jus mu gistui ii leat sadji doppe- dušše fal urnai dahje gunaide- de háliidan jus nu kremerejuvvot ja biddjot hávdái doppe.

- Jus hávdádeapmi doppe ii leat vejolaš gárvves hávdái de háliidan mon hávdáduvvot ođđa hávdebáikái girkogárddis/ hávdeeatanamii .....

báikkis .....

Háliidan kremerejuvvot

ja hávdáduvvot girkogárdái/hávdeeatnamii

.....
báikkis .....

Háliidan hávdáduvvot

☐ urnahávdái	☐ ođđa gutnahávdebáikái
☐ ođđa lanjažiis urnahávddis	☐ ođđa sadjái kolumbarias
☐ gutnahávdelundii	☐ muitolundii

- Háliidan mu gunaid hávdáduvvojit gárvves hávdeasadjá mas lea nummar.....
(gistohávdebáiki /urnahávdebáiki /gutnahávdebáiki /urnamuvra/kolumbarias)
mii lea girkogárddis/ hávdeeatnamis.....
báikkis .....

- Mon oamástan hávderievtti hávdái.

- Hávderiekti hávdái gulla eará olbmui/ olbmuide mat buohkat fertejit miehtat dasa.

Hávderievtti oamásteaddji namma/ namat, čujuhus ja eará oktavuodadieđut:

.....
.....
.....
.....

- Jus hávdáduš gárvves hávdái ii leat vejolaš de háliidan hávdáduvvot ođđa hávdái girkogárddis/
hávdeeatnamii .....

báikkis .....

Háliidan mu gunat háddjejuvvojit čáhcai báikkis.....
.....

Háliidan mu gunat háddjejuvvojit eatnamii báikis.....
.....

Jus ii leat lohpi háddjet mu gunaid dohko gosa mon sávan de háliidan hávdáduvot
čuoovovaš vuogi mielde.....
.....
.....

Gistu

Háliidan dušše eankileamus vejolaš gistu.

Háliidan gisttus galgá lea čuoovovas hápmi (ávnnas, ivnnit ja nu ain):

.....
.....

Mon háliidan mu oamiolbmuid välljet gistu.

Lean ráhkadan gistu man mon háliidan galgá geavahuvvot.

Dat vurkejuvvo luhtte.....
.....

Jus ii leat vejolaš geavahit gistu man lean ráhkadahtán, de háliidan dan gistu mii
válljejuvvo leat dákkárin.....
.....

Govččas/ giesaldat

Ávžžuhuvvo ahte luonddoávdnasat geavahuvvojit

Háliidan mu láchccot iežan linne sisa, bolstara ja gokčasa, filtte gistui.

Háliidan guoddit iežan biktasiid

.....
.....
.....

Háliidan mu oamiolbmuid válljet giesaldaga/ biktasiid muinna.

Háliidan dan gokčasa mii lea gistu mielde geavahuvvot.

Mon háliidan *in hálit* mu oamiolbmuid searvat gokčanbargui.

Eará sávaldagat gistu ja giesaldaga birra

.....
.....
.....
.....

Urna

li leat dárbu urnai jus mu gunat galget háddjejuvvot njuolga hávdái, muitolundii, čáhčái dahje eatnamii. Dalle fievrriduvvojit gunat sierra busses dahje baborloađážis krematorijias.

In hálit urna

Háliidan gisttus galgá lea čuovvovas hápmi (ávnnas, ivnnit ja nu ain):

.....
.....
.....

Mon háliidan mu oamiolbmuid válljet urna.

Lean ráhkadahttán gistu man mon háliidan galgá geavahuvvot.

Dat vurkejuvvo.....
..... luhhte.

Jus ii leat vejolaš geavahit urna man lean ráhkadahttán, de háliidan dan gistu mii válljejuvvo leat dákkár:

.....
.....

Eará sávaldagat urna birra

.....
.....
.....
.....

Hávdádusseremoniija

Hávdádusseremoniija lea priváhta ášši mii máhttá hábmejuvvot nugo ieš dáhtto.

Dahje ii obba dollojuvvot

- Lean Ruota girku miellahtu ja háliidan hávdádusipmilbálvalusa
Ruota girku ortnega mielde

Hávdádusipmilbálvalus galgá dollojuvvot

- mu searvegotti girkus.....
 kapeallas.....
 girkus/ kapeallas eará báikkis.....

- Lean oskkolaš searvegotti miellahtu.....
Ja háliidan Hávdádusseremoniija galgá čuovvut oskkolaš searvegotti ortnega
sin lanjas.....
eará lanjas.....

- Háliidan borgálaš hávdádusseremoniija
 Lanjas mas eai leat oskkolaš dovdomearkkat ja man hávdádusoamásteaddji fállá
 eará lanjas.....

- Háliidan in hálit hávdádusseremoniija.

Eará sávaldagat hávdádusseremoniijai (čiŋaheapmi, govččas, musihka, divttat ja earát).

.....
.....
.....
.....
.....

Muitobodda/ ovtastallan/ čoahkkin

Hávdádusseremonija lea priváhta ášši mii máhttá hábmejuvvot nugo ieš dáhtto.

dahje ii obba dollojuvvot .

Sierra sávaldagat (guossit, latnja, borran/ juhkan, guoimmuheapmi ja earát).

.....

.....

.....

.....

.....

Háliidan mu oamiolbmid ja ustibiid plánet mu hávdádusa.

Mon háliidan *in hálit* muitobottu ordnejuvvot.

Hávderustegat ja čijadeapmi

Sierra sávaldagat (hávdegeađgi, gilvin ja earát).

.....

.....

.....

.....

.....

Háliidan su guhte fuolaha mu hávdádusa vällje hávderustega.

Háliidan *in hálit* hávderustega mu namas.

Muitočállagat

Čállosat dehálaš namain, čujhusain, eará oktavuođadieđuiguin, webbáikkiin, fidnodagain ja dáhkadusfidnodagain ja earát mat lea dehálaččat sutnje guhte fuolaha mu hávdádusa. Dása máhttá čállit jus dáhtto doneret rumašosiid ja gorutosiid.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Garvin dihte nákkuid oamiolbmuid gaskkas lea dehálaš čállit sávaldagaid su hávdádusa birra ja dahkat daid dovddusin soapmásii dahje soapmásiidda lágaš olbmui. Daid dieđuin čállin lea okta vuohki dahkat sávaldagaid dovddusin.

Gažaldagat hávdádusa birra?

Vuosttažettiin váldde oktavuoda oamásteddiin dan báikkis gosa ášši gullá.

Oktavuoda dieđut gávdnojit:

www.svenskakyrkan.se/kontakt (oza searvegotti)

Áššiin dakkár báikkiin gos Ruota girku searvegotti ja pastoráhtat lea oamásteddjit.

www.stockholm.se (stöd & omsorg/begravning & kyrkogårdar)

Áššiin Stockholmma gávpogis.

www.tranas.se (familj & omsorg/begravning & griftegårdar)

Áššiin Tranås gjelddas.

Hávderiekti: šaddá dalle go sierra hávdebáiki almmolaš hávdeeatnamis luitojuvvo sus gii hálddaša hávdebáikki soames lágaš hávdádeapmái.

1 KAP. 1 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Máhtta šaddat hávderievtti oamásteaddji mángga láhkái. Dalle go ođđa hávdebáiki rahppo de galget oapmahaččat v álljet guhtemušat mañisbohttiin galgá leat hávderievtti oamásteaddji. Almmuheapmi galgá dahkkot dan oamásteaddjái gos jápmámn olmmoš jođánepmosiid máhtta hávdáduvot. Ii giige máhte šaddat hávderievtti oamásteaddji su dáhtu vuostá. Jus ii gávdno giige guhte háliida šaddat hávderievtti oamásteaddji de galgá oamásteaddji dieđihuvvot. Jus ii gvdno giige guhte máhtta dahje hálit šaddat hávderievtti oamásteaddji de dollojuvvo hávdesadji 25 jagi áiggi. Dalle lea oamásteaddji geatnegasvuolta fallat hávdesaji. Jus oami olbmot háliidit bidjat hávderáhkanusa de máhtta oamásteaddji bivdit ahte dan suitein galgá máksojuvot.

Jus hávderievtti oamásteaddji jápmá de sirdojuvvo dat riekti soapmásii mearriduvvon olbmo háldui. Leat dušše sogalaččat dahje olbmot main lea lagaš oktavuolta dan jápmán olbmuiin dahje soamis guhte lea hávdáduvvon hávdebáikkis guhte máhtta váldit badjelas hávderievtti. Guđa mánu siste galgá jápmán olbmo árbeoassi almmuhit lohpiaddái, namalassii oamásteaddjái gii dahje geat hávderievtti oamásteaddjit leat, dahje ii gávdno giige geasa hávderiekti máhtálii sirdojuvot. Hávderievtti oamásteaddji máhtta čálaláččat nammadit geasa hávderiekti galgá mánnat mañná su beivviid. Son guhte nammaduvvo ferte leat sohka dahje eará lágaš olmmoš juoba hávderievtti oamásteaddjái dahje soapmásii guhte lea hávdáduvvon dan hávdebáikái. Jus hávderievtti oamásteaddji lea nammadan olbmo váldit badjelas hávderievtti de árbeoapmi ii galgga almmuhit ođđa hávderievtti oamásteaddji.

Hávderiekti máhtta maiddái sirdojuvot hávderievtti oamásteaddji ealiidettiin. Hávderiekti oažžu dušše sirdojuvot sogalaččaide dahje olbmui guhte eará láhkái lea lahka dan guhte addá dan, dahje soapmásii guhte lea hávdáduvvon hávdeeatnamis. Lea oamásteaddji guhte loahpalaččat mearrida gii máhtta šaddat hávderievtti oamásteaddji. Oamásteaddji mearradus máhtta váidaluvvot leanastivrii.

Hávderievtti oažžu addit ruovttoluotta lohpiaddái ovdal go hávderievtti áigi lea gollan. Go sirdináigi hávderievttis lea gollan máhtta hávderiekti ođasmahttot unnimusat 15 jagiin ja eanemusat 50 jagi hávil. Juohke oamásteaddji bidjá su eavttuid hávderievtti ođasmahttimii. Lea girku dahje gieldda dievasčoahkkin mii mearrida ođasmahttima mávssus.

Hávderievtti oamásteaddjis lea riekti mearridit geat ožžot hávdáduvvot hávdebáikái, beroškeahttä sohka vuodas dahje lagašvuodas. Hávderievtti oamásteaddjis lea dábálaččat riekti hávdáduvvot hávdebáikái.

Jus jápmán olbmo guhte ii lean oktonas oamásteaddji hávdebáikái galgá máhttit hávdádit hávdebáikái de fertejit buot hávderievtti oamásteaddjit addit lobi dasa. Jus hávderievtti oamásteaddjit eai máhte soabadit de mearrida lohpiaddi (oamásteaddji) ja jápmán olmmoš oažžu hávdáduvvot hávdesadjái. Oamásteaddji mearráduš máhtá váidaluvvot.

HÁVDEBÁIKKIID TYHPAT

Gávdnokit mánggalágan hávdebáikkiid tyhpat Ruotas. Buot oamásteaddjit eai fála buot molssaevttuid. Fálaldagaid vuodđu lea dat maid searvegotti olbmot jearadit. Guhtege oamásteaddjis máhttet gávdnot báikkálaš namahusat ja čilgehusat guhtege hávdebáikkiid tyhpaide.

Gávdnokit hávdebáikkid main lea hávderiekti, ráddjejuvvon hávderivttiin dahje dan haga. Jovkui hávdebáikkiide **main lea hávderiekti** gullet *gistuhávdebáikkid* main lea sadi ovtta dahje mánga gistuide (dahje urnat) ja *urnahávdebáikkid* main lea sadi ovtta dahje mánga urnaide. Riektái gullá hávdebáikki čijaheapmi ja ahte, maŋŋá go oamásteaddji lea dohkkehan cegget hávdegeađggi dahje eará fásta huksehusa. Lea eaktudáhtolaš cegget hávdegeađggi. Hávderievtti oamásteaddji máhtá bidjat liidiid ja gintaliid dakkár hávdesadjái mas ii leat hávdegeađgi. Hávdehuksehusaid goasttida hávdereivtti oamásteaddji ja gullá su oapmái.

Hávderievtti oamásteaddji hávdebáikkiin main lea hávderiekti lea geatnegas doallat hávdidi čorgadin ja gudnálaš hámis. Dása gullá- earret hávdebáikki suite, geahča oasi *Hávdehoaidán* – maiddái geahččat bearrái ahte hávdehuksehus ii uhkit hávdebáikki dahje lagaš birrása sihkkavuoda. Lea hávderievtti oamásteaddji mii ferte ráhkadit bijuid ja goasttidit daid mu láhkái ahte lea sihkkarduvvon ahte hávderáhkkanus ii leat váralaš. Jus vahágiid galgá eastadit oažžu oamásteaddji dahkat jođánis bijuid vai eastáda váraid. Hávderievtti oamásteaddji galgá jođáneamus vuogi mielde oažžut dieđu dan biju birra. Eanaš áiggi goasttiduvvojit barggut hávderustegid hávderievtti oamásteaddjis.

Hávdebáikkid main lea **ráddjejuvvon hávderiekti** dagaha hávderievtti oamásteaddjái ráddejuvvon riekti hávdehuksehusa hámis ja vuogis ja hávdebáikki čijadeapmái ja eará ordnemiidda. Lea lohpiaddi duohken mearridit dán. Lohpiaddi ovddasvástadus lea

hoidát hávdebáikki, dego bálvalusbargu hávdeeaiggádii. Dás váldá lohpiaddi mávssu dalle go luoitá hávdesaji. Dása gullet *gutnahávdebáikkitt, kolumbariumat* dálu siste *urnamuvrrat* olggobealde mas lea sadji ovttá dahje moadde urnaide.

Hávdebáikkitt **hávderievtti haga** leat *gutna hávdelunda, muitolunda ja gistumuitolunda*, mas lea sadje hávddiide oktasaš báikkis. Dáid báikkiid hoidá oamásteaddji. Dalle go bidjá gunaid gutnahávdelundii lávejit fallet oapmáhaččaid searvat. Galba mas lea hávdáduvvon olbmo namma máhtá oamásteaddji maŋŋá diŋguma bidjatr sierra báikái. Dábálaččat máksá árbeoapmi dahje lagaš olbmot dán. Muitolunda ja gistumuitolunda lea anonymalaš hávddit maidda girkoeatnama bargoveahka bidjá hávdái dahje háddje gunaid, dan oamiolbmuid haga. Gutnahávdelunddaide ja muitolunddaide lea sierra báiki oami olbmuid čijadeapmái.

HÁVDDIID DIKŠUN

Earret ovddasvástádus fásta hávdegeđggiin lea hávderievtti oamásteaddjis geatnegasvuohta doalahit hávdebáikki čorgadin ja gudnejahtti dilis.

Hávderievtti eaiggát galgá bisuhit hávdesaji čorgadin ja gudnejahtti dásis.

7 KAP. 3 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Dát gullá hávdebáikkiide main lea hávderiekti, namalassii gistuhávdebáikkiid ja urnahávdebáikkiid. Dábálaččat sisdoallá hávdebáikki suitu, gilvut ja čoaggit eret rásiid, čáhccet ja váldit eret goldnan oamásteaddji, čorget rásiid rábatte ja hávdegeđggi birra, ja lea čievrahávdi de galgá čoaggit eret rásiid mat šaddet čievrraid gaskkas.

Hávderievtti oamáste addji máhtá ieš suitet hávddi dahje oastit dán barggu earás, ovdamearkka dihte searvegottis Eanaš. Searvegottit pastorahtat fáallet vejolašvuođa ráhkadit šiehtadusa hávddi suitemis. Lea suittu dássi mii mearrida maid dat máksá havderievtti oamásteaddjái. Lea earru hattiin searvegottiid/ pastorahtaid gaskkas. Šiehtadus hávddiid hoidámis ii leat čállon hávdádusláhkii. Son guhte lea havderievtti oamásteaddji ferte ieš árvoštallat ja buohtalastit bálvalusa hatti ja dási.

Jus havderievtti oamásteaddji ieš hoidá hávddi ja jus oamásteaddji fuobmá hávdi leat čielgasit heittot hoaidájuvvon de máhtá oamásteaddji mearridit hávderievtti loahpavuovon, hávderiekti manná ruovttoluotta oamásteaddji háldui.

Kremeren

Dušše dat geas lea almmolaš hávdádanbáiki dahje searvgoddi oažžu hávdáduslága jelgii ordnet ja doalahit krematorijaid.

Rupmaša kremeren dahkko nu fargga go dat hávdádansemonijja lea dollojuvvon Ovdal go kremeren máhtta dahkkot fertet oažžut duodaštusa Vearroeiseválddis. Hávdádusbyrá veahkeha dávjá oamiolbmuid dainna. Mollenproseassa dihte mii álgá dalle go olmmoš jápmá ja maiddái go váldá vuhtii sii geat galget bargat bijuidiin lea dehálaš kremeren dahkko nu fargga go vejolaš.

Jápmán olbmo rumaš[...] galgá kremerejuvot dahje biddjot hávdái maŋemusat ovttá mánu jápmima maŋŋá. Jus dasa leat sierra ákkat oažžu Vearrodoaimmahat mieđihit guhkit áiggi kremeremii dahje hávdádussii.

5 KAP. 10 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Oapmahažžan lea vejolaš leat mielde dalle go rumaš kremerejuvvo. Eanet dieđuid oažžu jus váldá oktasvuoda krematorijain.

Kremerema maŋŋá sirrejuvvojit metallaoasit gunain jus dakkárat leat stuoribut go golbma millimehtara ja sáddejuvnot nuppadas geavaheapmái. Dat máhttet leat implantahtat bijuidis ja ruovdeoasit gisttus. Go ii leat vejolaš dáhkidit čijaid eai leat šatta dan jápmán olbmo urnai de ávžžuhuvvbojit oapmahaččat váldit eret čijaid ovdal go rumáš biddjo gistui Ovdal go lohkki urnai giddejuvvo máhttet vejolaš čijat biddjot dan sisa. Galgá váldit oktavuoda krematorijja bargiiguin buori áiggis vai sii máhttet addit dieđuid das movt dát máhtta dahkkot.

Lea gitta das makkár hávddebáikki tyhpa lea, muhto busse dahje báborloadaš máhtta leat molssaeaktun urnai. Vissis eavttuiguin máhttet oapmahaččat viežžat gunaid.

Kremerema maŋŋá oažžu addit gunaid ovttaskas olbmui dušše jus son áigu sirdit gunaid hávddebáikái mii ii leat krematorijja lahkosis. Hávdádit gunaid eará báikái go hávdeeatnamii, dahje doalvut gunaid eret Ruotas.

5 KAP. 14 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Hávdai bidjan

Mollenproseassa dihte mii álgá dalle go olmmoš jápmá ja maiddái go váldá vuhtii sii geat galget bargat bijuidiin lea dehálaš kremeren dahkko nu fargga go vejolaš.

Jápmán olbmo rumaš[...] galgá kremerejuvvot dahje biddjot hávdái mañemusat ovttá mánu jápmima mañjá. Jus dasa leat sierra ákkat oažžu Vearrodoaimmahat mieđihit guhkit ággi kremeremii dahje hávdádussii.

5 KAP. 10 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Ovdal go hávdái bidjan máhtta álgit de fertet duođastus hávdádeapmái vižžot Vearro-eiseválddis. Hávdádusbyrá máhtta veahkehit oamiolbmuid dainna. Jus duođastus kremeremii ii leat vižžon de doallá dat deaivasa maiddái hávdáibidjamiin urnai dahje gunaide.

Hávdáduslágas čilgejuvvo mii oaivvilduvvo hávdáibidjamiin.

- hávdádeapmi: bidjat rupmaša dahje gunaid vassis hávdesadjái dahje oktasaš hávde-báikái mas eai leat mearriduvvon hávdesajit dahje gunaid háddjen muitolundii dahje eará báikái go hávdeeatnamii.

1 KAP. 1 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Váldonjuolggadus lea ahte hávdáibidjan galgá dahkkot hávdádanbáikkis. Mañjá Leanastivrra miehtama lea maiddái vejolaš hádjet gunaid eará báikái.

Rumaš dahje gunat ožžot dušše bidjot almmolaš dahje sierranas hávdeeatnamii. Muhto ráđđehus oažžu dieđihit gunaid oažžu meannuditeará vuogi mielde. Dakkár áššiid mearrádus dieđihuvvo Leanastivrras.

5 KAP. 5 § HÁVDÁDUSLÁHKA

Gunat galget biddjot hávdái jagi siste mañjá kremerema. Jus gunat leat buktujuvvon Ruttii olgoriikkas galget gunat biddjot hávdái mañemusat jagi siste dan rájis go dat buktui riikkii.

Lea vejolaš oapmhaččaide ieža bidjat gistu dahje urna hávdái. Dát šihtto oamásteddjiin ovddalgihtii. Sihkarvuoda dihte ii leat vejolaš oapmahaččas roggat iige deavdit hávdái. Muhto oapmahaččat máhttet gal leat mielde dahje oasálastit dalle go hávdái devdo.

GUNAIID HÁDDJEN EATNAMIID DAHJE ČÁZIID BADJEL

Hávdádanláhka dahká vejolažžan hádjet gunaid eatnama dahje čázi badjel maŋŋá go Leanastivra lea addán lobi dasa. Leanastivra mearrida eavttuid movt hádjet gunaid sin ovddasvástádusguovllus. Báiki gosa oapmahaččat háliidit hádjet gunaid galgá lea vuogas ja gunaid ferte meannudit gudnalaš vuogi mielde. Lobi ohcan ii máhte geahččaluvvot ovddalgihtii, easká dalle go olmmoš lea jápmán. Ohcamuš hádjet gunaid máhtá dahkkot e-bálvalusa bokte www.lansstyrelsen.se.

Son guhte lea ožžon lobi hádjet gunaid galgá dan áigemearis man leanastivra mearrida buktit duodástusa dasa ahte gunat leat háddjeuvvon lohpadusa sániid mielde.

Leanastivrrat čuovvovaš leanain meannudit ohcamušaid hádjet gunaid: Skåne, Östergötlanda, Västra Götalanda, Stockholma, Dalarna, Västernorrlanda ja Norrbotten.

Hávdádusdoaimma bearráigeahččan

Hávdádusdoaimma bearráigeahččan lea Leanastivrra ovddasvástádus Ruotas, beroškeahttá lea go dat searvegoddi dahje gielda mii lea oamásteaddji. Earret dan ahte buktit sávaldagaid ja moaitámušaid leanastivrii hávdádusdoaimma birra de máhttá dahkat dan hávdádusáittardeaddjái, searvegoddái dahje gildii, dat lea gitta das guhtemuš lea báikki oamásteaddji.

LEANASTIVRA

Hávdáduslága jelgii leat leanstivrras mánnga doaimma. Ovttaskas olbmot geain leat váidagat dahje jearaldagat mat gulle hávdádusdoaimmaide máhtte riŋget dahje čállit leanastivrii. Máhttet leat jearaldagat mat gulle hávdádusdivadii dahje man láhkái áššit meannuduvvojit oamásteaddjis. Vuosttaš instansan geahččá leanstivra maiddái váidalemiid dain mearrádusain maid oamásteaddji lea dahkan ovttas áššiin hávdáduslága jelgii. Lea seammá leanstivra guhte meannuda ohcamušaid gunaid hádjet go meannuda váidagii ja geahččala hávdádusdoaimmaid váidalemiid, geahča oasi Gunaid háddjen eatnamiid ja čáziid badjel.

HÁVDÁDUSÁITTARDEADDJI

Dalle go searvegoddi lea oamásteaddji hávdádandoaimmaide de galgá leanstivra nammadit ovttá dahje moadde hávdádanáittardeaddji mat galget dárkkistit man láhkái searvegoddi váldá vuhtii daid olbmuid beroštumiid mat eai gula Ruota girku.

10 KAP. 2 § HÁVDÁDUSLÁHKA VUOSTTAŠ OASSI

Earret vákšun ja bajimus geahččaleami nammada maiddái leanstivra hávdusáittardedjiid. Hávdádusáittardeaddji bargu lea dárkkistit man láhkái searvegoddi váldá vuhtii daid olbmuid beroštumiid geat eai gula Ruota girku. Hávdádusáittardeaddji lea leanstivrra guhkiduvvon giehta dalle go dárkkistit girkolaš oamásteaddjiid. Leanastivra nammada ovttá dahje moadde Hávdádusáittardeaddji buot dain báikkiin gos gielda ii leat oamásteaddji. Leanastivra ja oamásteaddji máhttet diedihit álbmogii das gii lea gieldda hávdádusáittardeaddji.

Áittardeaddji galgá dieđihit sii geat eai gula Ruota girkui makkár rolla sis lea ja maiddái doallat oktavuodaid eará girkolaš servodagaid ovddasteddjiiiguin. Áittardeaddji galgá váldit sealvvi makkár sávaldagat sis leat doaimmaid ektui ja gaskkusit daid oamásteddjái. Dát dollet maiddái deaivasa seremoniijabáikái mas eai leat oskkolaš dovdomearkkat.

Áittardeaddji galgá beassat oaidnit buot áššebahpiriid mat gullet searvegotti hávdádusdoaimmaide ja maiddái diehtit movt máksojuvvon ruđat geavahuvvojit. Hávdádan- divat oažžu dušše geavahuvvot hávdádusdoaimmaide.

Áittardeaddji galgá máiddái geahččat bearrái ahte sierra hávdádanbáikkít, daid váras mat eai gula risttalaš osku servodahkii, ja ahte dat gávđnojit dohkálaš geográfalaš guhkkodagas. Lea oamásteddji – searvegoddi/ pastoráhta dahje gielda- mii galgá háhkat sierra hávdádanbáikkiid.

Oapmaháččaid dárkkistanlistu

DÁN MÁHTTET OAPMAHÁČČAT DAHJE EARÁ LAGAŠ OLBMOT IEŽA DAHKAT HÁVDÁDUSA OKTAVUOĐAS:

- Jápmán olbmo fievrrideapmi mat eai fuolahuvvo.
hávdádusdoaimma oamásteaddjis, ovdamearkka dihte buohcceviesus oamásteaddji báikái dahje hávdeeatnamii
- Vurket jápmán olbmo rupmaša ruovttus gistui bidjama vuorddidettiin/
- Earredearvuođaseremoniija/ hávdádeapmi
- Válljet dahje ráhkadit gistu dahje urna. Go áiggut ráhkadit iežat gistu dahje urna váldde oktavuođa oamásteddjiin
- Ordnet gistubiktasiid ja gistui bidján
- Bidjat unnit dávviriid dahje breava gistui (huma álggus oamásteddjiin)
- Válljet girku, kapealla dahje eará báikki hávdádusipmilbálvalussii dahje eará earredearvuođaseremoniija
- Hábmēt jápminannonssa
- Hábmēt hávdádusseremoniija (dávvjimusat ovttasráđiid báhpain dahje eará hávdádusordnejeddjiin)
- Ordnet muitubotta
- Čiŋadit gisttu ja báikki earredearvuođaide
- Geavahit iežas gistugokčasa
- Guoddit dahje fievrridit gistu dahje urna hávdádanbáikái
- Leahkit báikkis kremerenbottas
- Luoitit vulos gisttu dahje urna
- Háddjet gunaid eará báikái go hávdeeatnamii (maŋŋá go ožžon lobi leanastivrras)

DÁN OAPMAHAČČAT DAHJE EARA LAGAŠ OLB MOT EAI OAČČU DAHKAT:

- Vurkkodit gunaid ruovttus
- Juohkit gunaid. (Leanastivra máhtá addit lobi juohkit gunaid jus dasa leat oalle erenoamáš ákkat.)
- Rahpat hávddi almmolaš hávdeeatnamis
- Bidjat rupmaša hávdái almma Vearrodoaimmahaga hávdebidjanduođášusa haga
- Bidjat rupmaša hávdái almma hávderievtti oamásteadji lobi haga
- Jávistit dahje hádjet gunaid muitolundii
- Leanastivrra lobi haga hádjet dahje jávistit gunaid eará báikái go hávdeeatnamii
- Sirdit hávdái biddjon rupmaša dahje gunaid. (Oamásteadji doppe gos rumáš/ gunat leat biddjon hávdái máhtá miedihit lobi sirdimii jus dasa leat erenoamáš ákkat.)

A-Ö Sátnečilgehusat ja siiddočujuheamit

GUNAT leat bázáhusat bijuidis mii lea gisttusitis maŋŋá kremerema, boaldima. Gunat máhttet biddjot hávdái urnabáikiis dahje gutnahávdelunddas, kolumbarias dahje irnamuvrras, jávistuvvot dahje háddjeuvvot muitoklunddas dahje, maŋŋá go lea ožžon lobi leanastivrras, háddjeuvvot eatnamiidda dahje čáziide.

GUTNAHÁVDELUNDA leat oktasaš hávdebáiki gos hávdáda gunaid main lea oktasaš báiki namaide ja činadeapmái. Oapmahaččat máhttet leat mielde hávdáibidjamis. Hávdesadji gutnahávdelunddas addo dábálaččat hávderievtti haga. Doaba ii álo doala deaivasa ja báikkálaš spiehkastagat máhttet gávdnot. *Geahča siidu. 17.*

GUTNAHÁVDEBÁIKI lea hávdebáiki gunaide/urnaide. Gutnahávdebáikkis lea vejolaš náittosbáras/ partneriin/oapmahaččain vuoŋŋastit ovttas. Dasa addo lohpi ráddjeuvvon hávderivttiin. Rádjeupmái gullá hávderustega hápmi ja doaimma ja hávdebáikki činadeapmái ja eará ordnemat. Doaba gutnahávdebáiki ii álo mearkkaš seammá ja báikkálaš spiehkastagat máhttet gávdnot. *Geahča siidu. 17.*

HÁVDÁDANDIVAT *Geahča siidu. 6.*

HÁVDÁDANSEREMONIJA *Geahča sid. 11.*

HÁVDÁDANOAMÁSTEADDJI
Geahča oamásteaddji.

HÁVDÁDANÁITTARDEADDJI *Geahča siidu. 21.*

HÁVDÁDANBÁIKKIT, almmolaš ja sieranas, leat báikkit dahje sajít mat lea ráhkaduvvon

jápmán olbmuid rupmaša dahje gunaid vurdemii. Earuhus almmolaš ja sieranas hávdádansajiid gaskkas lea dat ahte almmolaš leat ráhkaduvvon searvegottis dahje gielddain ja sieranas ráhkaduvvojit ovttaskas vuođđudusain ja eará oskkolaš searvegottiin. Buot álbmotlistuide čálihuvon olbmuiŋ oamásteaddji hálddašanguovllus lea riekti hávdáduvvot almmolaš hávdeeatnamii, dát ii doala deaivasa sieranas hávdeábáikkiide. Hávdebáiki ja girkogárdi geavahuvvojit dávjá synonyman.

MURII BIDJAN ii leat doaba mii álo mearkkaša seammá. Mearkkašumis máhttá earuhus báikkis báikái muhto doaba sisdoallá visot bijuid mat gullet rupmaša bidjamii gistui ja fievrreapmái hávdádanseremonijai, hávdádeapmái dahje kremeremii. Čuovvovaš oasis máhttet gullat murii bidjamii: bivttastrapmi, gistui bidjan, gistu fievrreapmi ja vuostávdin gistui biddjon rupmaša dan báikkis gos dat galgá leat vurdema ja čájeheami váras.

BORGALAŠ HÁVDÁDUS mearkkaša earredearvuotaseremonijja mii ii guorras Ruota girku ortnega ja eará oskkolaš searvegotti ortnega. *Geahča siidu. 13.*

BORGALAŠ HÁVDÁDUSJODIHEADDJI ordnejuvvo muhtin gielddain ja hávdádanbyráain. Maiddái jápmán olbmo oapmahaččat ja ustibat máhttet leat borgalaš hávdádusjodiheaddjit ja das ii dárbbas leat nammadeapmi. *Geahča siidu. 13.*

GISTOGOVČČAS lea tekstiila mii biddjo gistu nala, dábálaččat gokčá dat olles gistu, muhto máhttá maiddái leat unnit govččas.

Dat geavahuvvo gistohearvva sadjái. Gistugokčasa máhtta searvegoddi ordnet muhto oapmahaččat máhttet geavahit sin iežas nai.

GUODDIT lea dárbbaslaččat go galgá fievrridit gistu hávdádanseremoniija áiggis. Jus hávdádanipmilbálvalus loahpahuvvo girkogárddis de dasa fievrrideapmi hávdái oassin ipmilbálvalusas, nu gohččon prosessuvdnaguoddin ja dat goasttiduvvo girkovadivis; ja dasto lea nuvtta Ruotas girku miellahtuide. Eará oktavuodain dat máhtta gártat gollu árbeoampái. *Geahča siiddu. 12.*

JÁPMINANNONSA lea eaktodáhtolaš. Leat oapmahaččat ieža geat mearridit dan sturrodagas ja hámis. Lea viiddes friddjavuohttra váljet dovdomearkkaid muhto gávdnojit muhton rájít. Ságas sávaldagaid birra hávdádusbyráin.

ÁRBEOAPMI lea juridihkalaš doaba. Árbeoapmái gullá jápmán olbmo oapmi ja vealggit. Golut hávdádusa oktavuodas mat eai mákso hávdádusdivadis máksojuvvojit árbeoamis. Jus árbeoamis ii leat ruhta máhtta gielda leat veahkkín ekonomalaš doarjagiin.

BEARAŠHÁVDI ii leat juridihkalaš doaba muhto sátni mii dávjá geavahuvvo hávdđis mi juo gávdno veaga váras ja masa mánga olbmo máhttet leat hávdáduvvon.

GISTU DAHJE URNA SIRDIN ii oačču dahkkot jus dasa eai gávdno erenoamáš akkat hávdádeami maŋŋá. Ohcamuš geahččaluvvo dan oamásteaddjis gos gistu dahje urna lea hávdáduvvon. Jus gáibáduš hilgojuvvo máhtta mearráduš váidaluvvot leanastivrii.

HÁVDERIEKTI lea riekti vissis hávdesadjái. Gávdnojit hávdesajit main lea hávderiekti, rádjeuvvon hávderivttiin ja hávderievtti haga, geahča maiddá Lohpiaddit. Hávderiektái gullet sihke rievttit ja geatnegasvuođat. *Geahča siiddu. 14.*

HÁVDEDIKŠU lea hávdesaji dikšun. Hávderievtti guoddi, hávdesajiide main lea hávderiekti- gistuhávdesadji ja urnahávdesadji- galget doalahit hávdebaikki čorgadin ja gudnálaš dásis. Hávderievtti guoddis máhtta leat ovddavástáduš hávdđi dikšumis dahje oastin dan barggu ovdamearkka dihte searvegottis. *Geahča siiddu. 17.*

LEA EAKTUDÁHTOLAŠ CEGGET

HÁVDEGEAĐGGI dahje eará rustega. Ovdal ceggema ferte oamásteaddji dohkkehit evttohusa. Jus gáibáduš hilgojuvvo máhtta mearráduš váidaluvvot leanastivrii. Hávderustegat gistohávdebaikkis dahje urnahávdebaikkis – namalassihávdebaikkis hávderivttiin– gullet hávderievtti guodđái, sus lea ovddasvástáduš das ahte hávderustet lea sihkarit ceggejuvvon.

HÁVDÁDIT rupmaša galgá čađahuvvot farggamusat ja maŋemusat ovttas mánu jápminbeaivvi maŋŋá. Gunaid hávdádeapmi galgá dahkkot farggamusat ja maŋemusat ovdal go jahki lea gollan maŋŋá kremerema *Geahča siiddu. 19.*

GRIFTERÁFI /HÁVDERÁFI leat sánit mat eai gávdno hávdáslágas muhto lága ovdabargguin. Vuđolaš prinsihpa das ahte galgá gudnejahtit hávderáfi bohtá ovdán dan restriktiivalaš oainnus mii guoská lohpaí rupmaša dahje gunaid sirdimii. Láhkarihkkunlágas daddjo mii grifteráfi rihkkun lea ja makkár ránggastus das bohtá.

OAMÁSTEADDJI gohčoduuvvo dat geas lea ovddasvástádus hávdádusdoaimmaide vissis geográfalaš guovllus. *Geahča siiddu: 4.*

GISTU máhtta geavahuvvot sihke gistuhávdásádusas ja kremeremis. *Geahča siiddu: 10.*

KOLUMBARIA mearkkaša duvváid orohat ja lea addán nama hávdebáikái mii lea muvrras dahje seainnis ja mas leat unna ráiggážit urnaide. Kolumbarian lea rádjjejuvvon hávderiekti. *Geahča siiddu: 17.*

KREMEREN boahá latingiela cremare mii mearkkaš boaldit. Kremeren galgá dahkkot ovtta mánu siste jápminbeaivvi rájis. *Geahča siiddu: 18.*

GIRKODIVADA máksá son guhte lea mielahttu Ruota girkus. Girkodiva sisdoallá hávdádusipmilbálvalusa báhpain, girkomusihkkár, guoddinveahkki ja girkoviesu bearráigeahčči. *Geahča siiddu: 11.*

LATNJA BÁIKKÁLAŠ VURKEMA JA ČÁJAHEAMI VÁRAS lea oassi hávdádusdivadis. Jápmán olmmoš vurkejuvvo gisttustis hávdádusseremoniija vuordidettiin. Vurkenlanja lahkosis galgá gávdnot latnja gos rumaš máhtta vuosehuvvot.

MUITOLUNDA lea kollektiiva hávdebáiki, hávderievtti haga, gos gunat háddjeuvvojit dahje jávistuvvojit. Go hávdebáiki lea anonyma de oapmahaččat eai máhte searvat hávdádeapmái. Hávdáduvvon olbmuid namat eai biddjo báikái, muhto doppe lea oktasaš činadanbáiki liđiide ja gintaliidda. *Geahča siiddu: 17.*

MUITOLUNDA ráhkaduuvvo oapmahaččain ja dat dahkko dávjá marjána go hávdádanseremoniija lea čadahuvvon.

MUITODIDGGAT GISTTUS DAHJE URNAS leat lobalaččat. Dakkár mat árvoštallot lea bahá dahje mat máhttet vahágahttit lanjaid ja rusttegiid, dahje daid olbmuid geat barget gisttuin leat gildojuvvon. Činja máhtta biddjot ovttas gunaiguin urnai ovdal go lohkki giddejuvvo. Galgá buori áiggis váldit oktavuoda krematorijabargiiguin vai sii sáhttet áddit dieđuid man láchkái bargat.

PROSEŠUVDNAGUODDIN, *Geahča guoddit.*

RUMAŠ lea jápmán olbmo gorut. Rupmaša máhtta hávdaduuvvot gistus dahje kremerejuvvo.

GOVČČASTAT lea sátni mii máhtta leat sihke dat ávnnas dahje bargu dalle go bidjá rupmaša gisttui

GIESALDATBIVTTAS lea sátni mii maiddá geavahuvvo daidda biktasiidda maid jápmán olmmoš guoddá gistus. Oapmahaččat mearridit ieža sihke govččastagas ja giesaldatbiktasiin. Ávžžuhuvvu ahte geavahuvvojit luondduávdnasat.

SIERRA HÁVDEBÁIKKIT galget leat gávdnamis daidda geat eai gula risttalaš oskoservodahkii. Dáidda gullet ovdamearkka dihte juvddálaš ja muslima hávdebáikkít.

FIEVRRIDANGOLUT leat guovtti lágaš:daid maid árbeoapmi galgá máksit ja daid maid hávdádusdivat goasttida. Árbeoapmi máksá gistu fievrredeami buohcceviesus, buhccidruovttus dahje priváhta orrumis dan báikái gos oamásteaddji váldá badjelasas ovddasvástádusa rupmašis (goruda).

Dat latnja máhttá leat girkus, kapeallas, seremomnilanjas dahje krematorijias. Gistu fievrredeapmi vurkenbáikái dassái go hávdádus dahkko oamásteaddji hálddašanguovllus gulla hávdádandivadii. Fievrredeapmi eará hávdebáikái dahje krematorijai máksojuvvo hávdádandivadis vaikko dat lea olggobealde oamásteaddji geográfalaš guovllu. *Geahča siiddu: 7.*

MIEÐIHEADDJI lea son guhte addá eret hávderievtti. Dábalaččat lea oamásteaddji, muhto máhttá maddái leat searvgoddi mii hálddaša almmolaš hávdebáikki vaikko ii leat ge oamásteaddji.

URNAMUVRA *Geahča siiddu: 17.*

Čálus *Hávdádusa birra* lea buohkaid várás geain lea jearaldagat movt hávdádus doaibma Ruotas. Das čilgejuvvo mat hávdádusdoaimmat leat ja mii gulla hávdádusdivadii.

Gasku čállosa lea sierra oassi man namma lea Mu sávaldagat .
Jurdda lea ahte das galgá muitalit man láhkái jurddaša iežas hávdásdusa
– oamiolbmuid doarjagin

Gažaldagat hávdádusa birra?

Váldde oktavuoda oamástedjiin dan báikkis gosa ášši gullá.

Oktavuoda dieđut gávdnojit:

www.svenskakyrkan.se/kontakt (sök församling)

Áššiin dakkár báikkiin gos Ruota girku searvegottit ja pastoráhtat lea oamásteddjit. Gávdno maidái obbalaš dieđut hávdádusdoaimmaid birra ja hávdádusipmilbálvalusa birra.

www.stockholm.se (stöd & familj/begravning & kyrkogårdar)

Áššiin mat gullet Stockholmma gávdpogii.

www.tranas.se (familj & omsorg/begravning & griftegårdar)

áššiin mat gullet Tranåsa gildii.

Ruota girku bargoaddiorganisašuvdna lea bargoaddi- ja bálvalusorganisašuvdna Ruota girku searvegottiid, pastoráhtaid ja stiftaid várás. Bargoaddiorganisašuvdna almmuha earret earáid rávvaggiid ja doarjagiid mat gullet hávdáhusdoibmii daiddá searvegottiide ja pastoráhtaide mat lea oamásteddjit.